

Levanger kommune

Formannskapetets tur til Herceg Novi 25.-28. april 2009

Rapport fra studietur

Tekst: Ola Stene

Foto: Sveinung Havik

Flyet gikk fra Værnes kl 17:00 **lørdag den 25.** april, og turen fram til Igalosenteret gikk helt etter programmet, slik at vi kunne sjekke inn før kl 22:00. Rommene var noe slitt, men store og rene og alle med terrasse. Det var ingen fellesaktivitet etter ankomst, men de fleste tok en spasertur langs strandpromenaden før de gikk til sengs. Strandpromenaden er forøvrig ca. 8 km. lang og følger traseen til en nedlagt jernbane. Langs promenaden er det restauranter og souvenir utsalg.

Søndag 26.4 startet vi med en busstur langs katorbukta til Kotor by hvor vi fikk en rask omvisning. Det ble lunsj på en restaurant i Perast. Både forrett og hovedrett var nydelig sjømat basert på lokale råvarer. Etter turen til Kotor møtte delegasjonen deltakerne på den første helsereisen fra Levanger. Avdelingsleder Monica Fjerdings, prosjektleder Vebjørn Mosling og de øvrige ansatte samt flere deltakere fortalte om sine opplevelser og erfaringer etter 2 ukers opphold. Erfaringene var udelt positive, men det var sjølsagt noen som slet med heimlengsel..

Fra møte med brukere og betjening

Etter møtet delte delegasjonen seg i to. De ”sprekeste” ble med på en spasertur til gamlebyen i Herceg Novi hvor vi var helt oppe på toppen av ”Kanli Kula” (Bloody Tower). Et forsvarsverk bygd av tyrkerne etter 1539, ogs som gir panoramautsikt over Boka Kotorska-fjorden.(den gamle borga fra 1300-tallet) , mens andre tok en mindre tur i nærheten av Igalo før alle møttes til middag på restaurant Feral på strandpromenaden nedenfor gamlebyen. Der ble det spist biff eller svinefilet. Selv om biffene var hele 350 gram var de så møre og velsmakende at de gled ned uten særlige vansker for noen. Måltidet var en stor opplevelse, og alle spaserte tilbake de 4 km (tilbake) til Igalo.

Fra strandpromenaden ” Pet Danica”

Mandag 27.4 startet med et møte med ledelsen på Igalo instituttet. Fra instituttet deltok generaldirektør Branislav Radojicic, sjefslege Marina Delic og markedsdirektør Zoran Paunovic. Det er 860 ansatte på instituttet, noe som gjør det til den største arbeidsplassen i Herceg Novi kommune. I tillegg til egne ansatte sysselsetter senteret indirekte mange i serviceyrker som restaurant og handel. Det er et sterkt ønske om å drive senteret videre i dagens form, men det ble ikke lagt skjul på at de er inne i en krevende periode i senterets 60 år gamle historie. Senteret er ikke upåvirket av den internasjonale finanskrisen.

I møterommet på Igalosenteret

Det er den montenegrinske staten som er største eier ved å eie 56 % gjennom diverse statlige fond. Det er betydelig behov for vedlikehold og modernisering. Dagens eiere har ikke kapital til dette og det er derfor i flere år arbeidet med sikte på å få inn nye eiere. For tiden pågår forhandlinger med en østerriksk og russisk investorgruppe etter at forhandlingene med en sveitsisk gruppe stoppet i 12. time som følge av vansker med finansiering. Senterets ledelse presiserte at driften går som normalt uavhengig av eiersituasjonen. Direktøren presenterte sin ide om å redesigne senteret og bygge leiligheter på senterets tomt opp på fjellsiden overfor senteret.

Det er et godt samarbeid med to høgskoler på bachelornivå slik at det utdannes sykepleiere og fysioterapeuter på senteret. De har også et samarbeid med bl.a. lærerutveksling med [diakonissehuset Lovisenberg](#) i Oslo. Dette ble støttet av den norske stat i starten.

Selv om statsstøtten har opphørt fortsetter samarbeidet.. Senteret har også et svært tett samarbeid med den videregående skolen i HN som utdanner sine fysioterapielever der. De har en 4 årig fysioterapiutdanning på videregående nivå. Denne kan etter hva vi forsto påbygges på universitetsnivå. Det skinte gjennom at instituttet gjerne ville ha bistand fra oss til å få til mer samarbeid om fysioterapiutdanning.

Kristiansand kommune har et langvarig og omfattende samarbeid med Igalosenteret. Igalosenteret opplyste at erfaringene fra behandlingsopphold for langtidssykmeldte er at 50 % kommer i arbeid etter opphold på Igalo. Opplegget ble støttet av den norske staten gjennom en avtal med tidligere rikstrygdeverket.

Selv om erfaringene var positive mistet senteret denne kontrakten for 3 år siden etter en anbudskonkurranse hvor de erfarte at det ble lagt mer vekt på komfort enn faglighet. ”Scandinavian home” i Tyrkia fikk denne kontrakten. Etter sigende er ikke erfaringene derfra like positive. For senere anbudsrunder er det viktig for Igalo at det blir lagt mer vekt på det faglige. Etter hva vi har hørt tidligere er det nok riktig å si at man på grunn av for liten kompetanse på norsk anbudsregler ga et tilbud av høyere kvalitet enn hva som var i kravspesifikasjonen, og at dette var sterkt medvirkende til at man mistet kontrakten.

Til tross for problemer med refusjon av sykepenger og manglende avtale med NAV står Norge for 30 % av belegget. Nederland står for 10 % og Russland 7 %.

Senteret får besøk av stortingets sosialkomite i mai. Det er et sterkt ønske om at Levanger kommune tar kontakt med de norske parlamentarikerne i forkant av dette besøket for å gjøre dem oppmerksom på utfordringene. Det er også sterkt ønsket at vi bidrar til dialog med politisk ledelse i helsedepartementet.

Møtet med Igalos ledelse ble avsluttet med en kort omvisning på senteret som er på hele 55 000 m² og som sårt trenger vedlikehold. Det er ingen tvil om at den medisinfaglige kompetansen er god, men at det er behov for mer moderne utstyr på en del felter.

Neste post på programmet var møte med Herceg Novi kommune. President (Ordfører) Dejan Mandić (The Socialists People Party) tok i mot oss i rådhuset. Foruten ordføreren deltok varaordfører Vladimir Mra'cevi'c, administrasjonssjef Ranko Cabrilo og City Manager Danijela Djurovic.

Ordføreren fortalte at det er 35 medlemmer i kommunestyret eller den lokale kongressen som de betegner organet. Det er lokalvalg hvert 4 år, mens Presidenten velges for perioden på 5 år. Han er ikke medlem av parlamentet. Det er presidenten som peker ut executivkomiteen (styret/formannskapet). I komiteen sitter foruten Presidenten selv 4 visepresidenter (varaordførere) som har hvert sitt sektoransvar og adm. sjef og managementsjef. Alle disse er politikere og må gå av ved et ordførerskifte eller ellers når ordføreren bestemmer.

Det er ikke automatikk i at Presidenten har et flertall i kongressen bak seg, men han er avhengig av flertall i kongressen på saker om skattenivå og lokale lover og bestemmelser. Presidenten har myndighet til å skrive ut nyvalg. I dagens lokalparlament er det totalt 7 partier

representert, mens vi forsto det slik som om alle medlemmene av executivkomiteen kom fra Ordførerens Parti.

Vi ba om å få en oversikt over hvilke oppgaver kommunen har ansvar for i Montenegro. Det er ikke helt enkelt å sammenligne to ulike system, men kommunen har ansvar for veg, vann og renovasjon, samt parkering og havn. Kulturtjenester som bibliotek, museum, idrett og teater er også kommunens ansvar. Det samme er etter hva vi forsto sosialtjeneste og brann. Utdanning, helse og politi er statlige oppgaver. De fleste tekniske tjenester er organisert i egne selskaper.

Finansieringen av kommunen består av lokale skatter og avgifter samt overføringer fra staten. Det er flere former for lokalskatt i hovedsak basert på eiendom. Bl. a er skatten ved nybygging av boliger en vesentlig inntektspost. Denne svikter under finanskrisen slik at kommunen har et betydelig budsjettproblem inneværende år. Avhengig av hvilken av de 7 sonene byen er delt inn i forhold til eiendomsskatt varierer skatten mellom 120 til 250 euro pr m².

Det skulle bety at en leilighet på 75m² gir en kommunal inntekt på over 100 000 kr. Inntektskatten er flat på 42 %. Denne betales inn av arbeidsgiver. På spørsmål om arbeidsledighet svarte Ordføreren at det er 1000 arbeidsledige av 25 000 innbyggere. Han sa at dette var lavest i landet. I sommersesongen er det mangel på arbeidskraft, særlig kokker og servitører. En er veldig spent på sommersesongen 2009. Finanskrisa preger bildet og lånerenta som i 2008 var 6 % er nå 12.5 %. Vi spurte om forholdet til EU og fikk til svar at alle politiske partier ønsket integrasjon og medlemskap, og at prosess med endring av lovverk for å tilpasse seg EU-landene var på gang. Landet er mer delt i spørsmålet om NATO-medlemskap.

Et problem som ble uttrykt fra Danijela var at en til tross for formelt vennskapssamarbeid siden 1967 ikke har funnet noen formell avtale. Det ble enighet om at vi tar initiativ til å få utarbeidet en slik avtale som går til behandling i kommunestyrene før den signeres på høsten inneværende år.

Etter møtet ble det holdt en pressekonferanse der Ordføreren og vår delegasjonsleder Hans ble intervjuet for nasjonal TV-stasjon. Deretter spanderte kommunen lunsj på Feral restaurant. Det var samme meny som på restauranten i Perast, men om mulig enda mer velsmakende. Vi er ikke vant til så lange lunsjer slik at vi måtte utsette programmet for resten av dagen med en time og kutte det planlagte internmøtet.

Kl 15:00 var vi sammen med representanter for Levanger videregående skole på besøk på Ivan Goran Kovacic Upper Secondary School. Skolen er den eneste vgs i kommunen og har 1400 elever. Det er ikke bygd noe på den siden 1970-tallet og den har så liten plass at de kjører to skift. 1. skift fra 9-13 og annet skift fra 13-18. Det er 130 ansatte på skolen. Vi møtte rektor og to lærere som har ansvar for samarbeidet med Lvgs. Skolen har navnet sitt etter en kroatisk forfatter og partisan I.G. Kovacic 1913-43.

I Montenegro begynner elevene på skolen når de er 7 år og har etter hva vi forsto 8-årig obligatorisk grunnskole slik at elevene er et år yngre enn i Norge da de begynner på vgs. De fleste utdanningene er 4 årige. De var ikke særlig plaget av drop-out. Av den tredjedelen som tar allmenne fag går 90 % av elevene videre til college. Det er en skolereform på gang.

På spørsmål om integrasjon svarte lærerne at landet har lang tradisjon med sameksistens mellom ulike religiøse retninger. Ortodokse og romersk katolske ved sjøen og muslimer i fjellene. Når det gjelder kostnadene til skolegang ble det opplyst at undervisningen er gratis, men at elevene må betale læremidler sjøl. Karaktersystemet går fra 1-5. Viss en elev fikk mer enn 3 1-ere måtte han gå trinnet på nytt. Gruppestørrelse 20-35 elever. Det er langt mellom PC-ene. De hadde 2-3 PC-er i biblioteket!

Til slutt ble selve turen og opplegget evaluert

Alle var enig om at det hadde vært en nyttig tur, hvor det særlig var interessant å se på behandlingsopplegget og møte ledelsen på Igalosenteret og de ansatte og brukerne fra Levanger mens de var der. Selv om det var et stramt program hadde det vært interessant å møte renovasjonsselskapet også. Det ble opplevd som nyttig å observere kulturforskjellene mellom Norge og Montenegro. Videre var delegasjonen imponert over ressursutnyttelsen, ikke minst på den videregående skolen

Det ble også uttrykt at det var nyttig å møtes som folkevalgte og med administrasjonen under andre rammer enn formelle møter. Alt i alt var alle enig om at dette hadde vært vel anvendt tid og penger.

Heimreisa gikk via Gardermoen. Vi reiste fra Igalo kl 11:30 og var ikke heime før nærmere kl 22:00. Det ble dermed en lang reisedag, men tida gikk fort og det var ingen sure miner å se....

Herceg Novi kommune

<http://www.hercegnovi.cg.yu/index1.php?module=1&menu=45>